

Durmuş Hocaođlu

Dünyada En Dehşet Verici Şey, Eylem Hâlindeki Cehâlet'tir

Muhaliř, Yıl: 1., Sayı: 16., 05.05.2000-11.05.2000., s.11

Durmuş Hocaođlu, *Muhaliř* Yazıları Sıra No: 15

Künye:

- Hocaođlu, Durmuş., “Dünyada En Dehşet Verici Şey, Eylem Hâlindeki Cehâlet'tir”., *Muhaliř*, Yıl: 1., Sayı: 16., 05.05.2000-11.05.2000., s.11

NOT: *Muhaliř*'in 16 numaralı bu sayısında iki yazım birden yayınlanmıştır. **1:** Sayfa 11: “**Dünyada En Dehşet Verici Şey, Eylem Hâlindeki Cehâlet'tir**”., **2:** Sayfa 10: 15 numaralı nüshada neşrolunan, ancak, baskıda büyük hatâlar yapıldığı için tashih edilmiş şekliyle bu nüshada tekrar neşrolunan yazı: “**Büyük ve Müebbed Ülke**” ve **Dođu Türkistan**”.

Bu sütündeki asıl gayem, kudretim yettiğince, imkânlarım muvâcehesinde, mümkün-mertebe, doğrudan gündelik aktüel politikanın dışında ve fevkinde, fikrî mevzûlara eğilen yazılar kaleme almaktır.

Bunun esbâb-ı mücibesini şöyle hulâsa edebilirim: Öncelikle **Muhaliř**, haftalık bir gazete; lâkin, “gazete” ismi onu tavsîf etmeye tam elverişli olmamaktadır, daha sahîh olarak belki “dergi-gazete” tesmiye olunması iktizâ etmektedir; yâni, her hâl ü kârda bir gündelik neşir organı değil ve bu ise gündelik yazı için uygun bir vasat oluşturmuyor. Ve ayrıca, gündelik mevkutelerin dahi, gündemin bâzan saat başı değiştiği bir dünyada ve Türkiye’de, aktüaliteyi ânında tâkip etmekte zorlandığı günümüz ahval ve şerâiti tahtında, haftalık bir gazete veya mecmua ile gündelik gündemi yakalamak handiyse muhal olmaktadır. Ayrıca başka bir mühim sebep daha var: Baskı ve dağıtım problemleri nokta-i nazarından bir müşkîlata mahal vermemek için en geç salı gününe kadar telif etmek mecbûriyetinde olduğum yazımın okuyucuya en erken muvâsalatı cuma, yâni üç günlük bir tehir ile kaabil olabilmektedir. Halbuki bu arada ‘sıcak gündem’ anlamında çok şeyler vuku’ bulmuş olabilir — meselâ üç günde üç ayrı Türkiye ve üç ayrı Dünya çehresi temâşâ eylemek gibi — ki bu da yazımın *gündem hârici* kalması anlamına gelecektir. Bundan maâdâ, **Muhaliř**, haftalık olmasına binâen okuyucunun elinde bir hafta müddetle kalabilmelidir; bu ise, yazımın telif edildiği vakitten sonraki on günlük ‘interval’ müddetince hâlâ cârî olmaya devam edebilen bir kıymet taşıması demek olacaktır. O halde, netîceten, yazılarımın muayyen bir ölçüde gündelik gündemin fevkinde olmasının gayri kaabil-i içtinab bir zarûret olduğuna istihraç etmekteyim diyebilirim. Bir başka sebebim de, entellektüel endişelerden kaynaklanmaktadır: Gündelik yazılar, çoğunlukla sâdece *gündelik* olmaya yönelmekle değerleri de *gündelik* olmak tehdîdi altındadırlar.

Lâkin, buna rağmen, tam mânâsıyla *a-politik* karakterdeki yazılara karşı mesâfeli durmak îcap ettiğini de düşünmekteyim.

Zira, evvelen, **Muhaliif**'in saf bir *entellektüel fikir tartışmaları dergisi* olmadığına dikkat etmek mecbûriyetindeyim; o kabîl te'lifat ve tahrîratın yeri burası değil.

Sâniyen, her ne kadar Siyâset, en temiz bir şekilde icrâ edildiğinde dahi, insanın, elini kirden halâs etmesi gayri kaabil-i tasavvur olan bir "kirli san'at" ise de, Siyâset'ten uzak durmaya çalışmak da azîm bir hatâdır. Zira, Siyâset Felsefesi'nin en temel düsturlarından olduğu veçhiyle, **Siyâset'ten uzak durmaya çalışmak da bir siyâsettir; fakat "en kötü siyâset"tir.** Bir filozofun dediği gibi, **Siyâset ile bir şekilde, ama mutlaka ve behemehâl, uğraşmalıyız; aksi halde Siyâset bizimle uğraşmaya başlar.** Çünkü, Siyâset, İnsan'ın var-oluş şekillerinden birisidir; ondan kaçamayız. Ve yine çünkü, gerek ferdî ve gerekse de içtimâî zâviyelerden bakıldıkta, var-oluşumuz üzerine Siyâset kadar derinden tesir icrâ eden başka herhangi bir beşerî eylem bulmak da çok güçtür. Muhtemelen ilk defa Epiktetus tarafından telâffuz edilen ve artık anonimleşen "**humus humulus lupus**" (insan insanın kurdudur) aforizması, Siyâset'in tabiatını belki de en vecîz bir sûrette ifâde etmektedir.

Ve sâlisen, Siyâset ile uğraşmak aynı zamanda kendimize karşı göstermemiz gereken saygının da bir neficesi olmaktadır. Zira, **Siyâset, İnsan'ın İnsan üzerine oynadığı bir oyundur.** Biz, bu oyun içerisinde istesek de istemesek de bir "rol" sâhibi olmak durumunda bulunmaktayız; nasıl ki Nietzsche'nin ifâdesiyle, *bu dünyaya çırılçıplak fırlatılmakta* isek, nasıl ki bu dünyaya gelişimiz bize sorulmadan vâkî olmakta ise, aynı şekilde sahne-i siyâsette bir rol sâhibi olmak da, "*istiyor musun*" diye sorulup fikrimiz alınmadan, bizim hâricimizde, bizim irâde ve ihtiyârımızdan bağımsızca, var-oluşumuzun ayrılmaz bir parçası olarak bize icbâr edilmektedir.

O halde, Mevlânâ'nın Ölüm hakkındaki bir metaforunda anlatmış olduğuna benzer şekilde, kendisinden kurtulmamız mümkün olmayan birşey olan işbu "rol"ü bütünüyle reddetmek abesle işğal etmek olacaktır. Eğer biz reddedecek olursak oyun durdurulmuş olacak değildir; yine oynanacak ve bize yine bir rol verilecektir; ama bu rol bizi, pasif kılan bir roldür; bu da bizim kendi elimizle kendi irâdemizi bağlamamız ve kendimizi köleleştirmemiz demektir. O halde, kendimize saygı demek olan özgürlüğümüz için, Siyâset'te aktif bir rol üstlenmeye mecburuz.

Bu aktif rol bizim mutlaka aktif bir siyâsetçi olmamız demek değildir. Bu, hem lüzumsuzdur ve hem de çok yerde imkânsız.

Aktif siyâset, tek başına Siyâset'in kendisi değil, yollarından sâdece birisidir;

Siyâset üzerine düşünmek ve araştırmak; diğer düşünenlerin ve araştıranların fikirlerini, bilgi ve bulgularını öğrenmek; düşüncelerimizi ifâde etmek, doğru ve haklı bulduklarımızı müdâfaa ve yanlış ve haksız bulduklarımızı def, red ve cerh etmek, veya etmeye gayret etmek; düşünce, ifâde, örgütlenme haklarımızı müdâfaa etmek ilââhir... de Siyâset'in yollarından ve icrâ tarzlarından.

Ama, şahsî kanâatimce, bir entellektüelin yapabileceği en iyi siyâset, Siyâset'in "temiz" ve "kirli" veçhelerini ayırdetmeye, bu konuda îmâl-i fikr etmeye, mücâdelesini ve siyâsetini öncelikle fikir platformunda yapmaya gayret etmektir. Ve hâkezâ, en kötü siyâset de, bizzat Siyâset'in içine girmek, bir *profesyonel ve aktif siyâsetçi* olmaktır. Böyle birşey, kahnâr ekseriyetle, bir entellektüelin ölümü demektir. Zira, hiç çekinmeden açıkça söyleyebiliriz ki, en kötü entellektüeller siyâsetçilerin arasından, en kötü siyâsetçiler de entellektüellerin arasından çıkar. Bu teşebbüsün ilk ve en büyük fikir babası Platon'dur ve aldığı netîce çok kötü bir başarısızlıktır. Siyâset'e aktif olarak giren bir entellektüelin ilk olarak kaybetme tehlikesiyle karşılaştığı şey, onun entellektüellik vasfıdır.

İşte, bendeniz, nâçizâne, birincisini yapmaya çalışıyorum: Öncelikle, diğer düşünenlerin, düşünmüş olanların efkârını öğrenmek, bilâhare kendi fehm ve idrâkim vüs'at ve kudretince kendi aklımca tefekkür ve tezekkür etmek; düşünmek, ve düşüncelerimi müzâkereye, tartışma

ve irdelemeye açmak; tenkîd etmek ve edilmeyi beklemek, yâni, müsâdeme-i efkâr ile bârika-i hakîkati istihsâle gayret etmek, aydınlanmak ve aydınlatmaktır.

Bu hususta şahsıma seçtiğim hedef kitle listesinde arasında en son sırada yer alanlar ve hattâ çok kereler hiç yer almayanlar ise, doğrudan doğruya profesyonel siyâsetçilerdir. Zira, belki aşırı bulunabilir ama, içlerinde sayı ve müessiriyet îtibariyle pekçok mahdut ve bu yüzden de kendilerinden kapital mânâda ümîdvâr olmayı îcap ettirmeyecek kadar ehemmiyetsiz bir kitle teşkîl eden temiz zevât müstesnâ — sâdece kendi ülkem için söylüyorum — siyâsetçi cümlesinin geri kalanının hemen-hemen kâffesinin ciddî mânâda bir ıslah olma kaabiliyetini ya fitratan hâiz olmayan veya zamanla kaybetmiş, ve binâenaleyh, kendileriyle alâkadâr olmanın ve söz anlatmaya çalışmanın vakit ve enerji isrâfından başka bir netîce hâsıl etmeyecek kişilerden müteşekkîl olduğunu ve ol sebepten nâşi, bu hususta isimlerinin üzerlerinin bir çırpıda kırmızı kalemle çizilmesi ve ‘defter-i uşşak’tan silinip atılması gerektiğini düşünmekteyim. Fikr-i nâçizâme nazaran, bendeniz, onlarla değil, toplumla uğraşmanın, toplumda radikal bir intibâhın, bir aydınlanmanın, haklar ve özgürlükler bilincinin uyanmasına çalışmanın; insanımızı, rûhunun derinliklerinde kendi özgürlüğünü keşfetmesi için harekete sevk etmek üzere cehd etmenin; kendi irâdesini kendi eliyle götürüp bir başkasına teslîm etmenin kendi-kendisinin, kendi varlığının, var-oluş esbâb-ı mûcibesinin inkârı demek olacağını yazmanın, çizmenin, söylemenin daha iyi ve İndallah’ta daha makbul olacağı kanâatindeyim.

★ ★ ★

Ömür dediğiniz ne ki? Bir varmış, bir yokmuştan ibâret! Günlerimiz, dakikalarımız, alacağımız nefeslerimiz, sarfedeceğimiz kelâmlarımız sayılı değil mi? Pek uzakmış, hattâ hiç gelmeyecekmış gibi görünmesine karşılık, bir göz açıp kapamak kadar kısa bir müddet sonra, belki yârın belki yârandan da yakın bir vakitte ap-ansız, çat-kapı gelecek olan Ölüm Meleği,

**“Haydi Abbas!
Vakit tamam!
Akşam diyordun;
İşte oldu akşam!”**

deyû nidâ eylediğinde, içinde hiçbir şüphe bulunmayan Yüce Kitab’daki ifâdesiyle, amel kitabımızın sayfaları açılarak önümüze konup da, **“İqra’ kitâbek! Kefû bi-nefsike’l-yewme aleyke hasîbâ”** (Kitâbını oku! Bugün, kendin hakkında hüküm vermen için kendi nefsin sana kâfidir) dendiğinde, abur-cubur karalanmış rezâlet müsveddelerle dolu bir paçavramız değil de okunmaya değer bir kitâbımız olmasını istiyorsak — ki aklımız varsa istemeliyiz — bu ömrümüzü boşa harcamamalı, Sâdî’nin söylediği gibi, *temiz yaratılmış* olduğumuzu dikkate alarak toprağa *temiz* girmeye gayret etmeliyiz. Bunun birçok yolundan birisi de, hayatımızda *adğasu ahlâm* (tâbir-i diğeriyle, *fasa-fiso*) kabîlinden işlerle iştigal etmemektir.

İşte, şahsî kanâatim odur ki, gayr-i kaabil-i ıslah insanlara ve o gürûhun en başında, Camoka heybetinde bir serdar gibi duran profesyonel siyâsetçiye dert anlatmak, bu kategorideki beyhûde dünyevî faaliyetlerden birisidir.

★ ★ ★

Hayat bir sermâyedir; bize verilen, en büyük, en kıymetli sermâye; o halde en iyi, en kaliteli, en yüksek randımanlı alanlara yatırılmalı; son pişmanlığın faydasız olduğu O Gün’de, **“Yâ weylenâ! Men ba’senâ min-merqadinâ!”** (Bize yazıklar olsun! Bizi mezarlarımızdan kim kaldırdı!) dememek için, hebâ edilmemeli; gelip-geçici, değersiz işlerle ve değersiz, gayr-i

kaabil-i ıslah, ta'lîm ve terbiye edilmesi muhal kişileri ıslah, tâlîm ve terbiye etmeye çalışmak gibi Yer ve Gök'ün Yaradanı'nın sevmediği lüzumsuz işlerle iştigal etmemeliyiz.

★★★

Tarih, şu iki insan tipinden maâdâ diğer tipleri hâtırlamaz: **Tepeler** ve **Çukurlar**. Tepeler, Ebûbekr'dir, Ömer'dir, Alparslan'dır; Çukurlar ise Neron'dur, Ebû Cehl'dir, Ebû Leheb'dir... ilââhir. Tarih sâdece bu iki tip insanı hâfızasına alır; müsbet ya da menfî. Bir de üçüncü bir tip vardır ki ne çukur ve ne de tepe olabilen bu makule, toprak seviyesindedir; yâni seviyesi yoktur. Bu kişiler sâdece “şimdi”yi yaşarlar; onlardan yarına hiçbir şeycikler kalmaz; hattâ iki kuşak torunları bile isimlerini derhâtır etmekte müşkilât çekerler. Bunların tarihe bıraktığı iz, bir mermer blok üzerinde yürüyen bir karıncanın mermere nakşettiği ayak izi derinliğinde ve müessiriyetindedir; yâni bir “hiç”tir, bir “hiç”.

“Hiç”, ise, Parmenides'in dediği gibi, adı olmayandır; adı olmayandır, zira, adı olmak en azından nominal olarak bir varlık sâhibi olmak anlamına gelir; halbuki “hiç”, bir var-olan değildir; bir var-olmayan bile değildir; zira ona bir “var-olmayan” denirse, ola ki, Platon'un ifâdesiyle, “bir var-olmayan olarak var-olur”. O sebeple, tekrar Parmenides'e dönelim: “Hiç” düşüncesini kov zihninden; Hiç, “hiç”tir.

Hiç'ler Tarihte tutunamaz.

Unutmamalıyız ki, Tarih, Hiç'lerin, yâni lüzumsuz adamların isimlerini hâfızasında tutmaz; onları çöp sepetine atar. Sokrates, 517 kişilik bir hâkimler jürisi tarafından îdama mahkûm edildi. Kimdi onu mahkûm edenler? Kim bilir? Onların tamâmı Tarih denen sel tarafından silinip süprüldü, çünkü önemsizdiler, çünkü “hiç” idiler; “hiç”ten geldiler, “hiç”e gittiler. Sâdece hayatta iken yaşadılar; ama Sokrates, öldükten sonra da yaşıyor, devâsâ bir kaya blok gibi, bütün ihtişamı ile hâlâ dim-dik ayakta duruyor!

Tarih, kendi zamanlarında, kendilerini kendi irâdeleriyle kendi bedenlerinin hamalı, kölesi yapan; netîce îtibâriyle et, kan, kemik, irin, idrar ve kazurattan mürekkep bedenlerini putlaştırıp tapan ve onu libasların en güzeliyle tezyîn eden; şişkin karınlarını etlerin en lezzetlileri, içeceklerin en nefîsleri ile doldurup şişiren; şehvetlerin en azgını ile bedenî hazzın zirvelerinde fütûhatlar peşinde koşan nice kişiyi, nice meşhûr-u zamân ve mârûf-u zamân'ı şimdi ya hiç hâtırlamıyor, ya da tel'in ederek yâd ediyor.

Tarih, lüzumsuz eşhâsa hâfıza kayıtlarında yer ayırmaz.

O halde; bir kere daha ve mükerreren ey dostlar: Bu hayatı bize verenin, verdiklerinin hesâbını soracağını unutmayalım ve o idrâk ile, lüzumsuz ve değersiz adamlarla uğraşıp da zâten çok kıt olan vaktimizi boşu boşuna ziyân etmeyelim.

En başta, profesyonel siyâsetçiler olmak üzere!

Min gayri haddin, tavsiye ederim; siz de benim gibi yapınız: Siyâsetçilerden ciddî hiçbir şey beklemeyiniz. Ben öyle yapıyorum ve onlardan ciddî olarak sâdece bir tek şey bekliyorum ve ısrarla istiyorum; Sinop'lu Diyojen'in Makedonya'lı İskender'den istediği tek şey: Sâdece gölge etmeyiniz; bu bana kâfidir.

★★★

Bu sözlerimden ne mücerred ve ne de müşahhas mânâda profesyonel siyâsetçiyi küçümsediğim mânâsı istihraç edilmemelidir; tam aksine, siyâsetçi, çok mühimdir: Zira bizi hem âbâd edebilir hem de berbâd! Sâdece şunu demek istiyorum: Profesyonel siyâsetçiden medet ummayınız ve ona nüfûz edebileceğinize ihtimal vermeyiniz.

Hayır! Kendi kurtarıcımız kendimiz olmalıyız!

Biz uyanmalıyız!

Uyanmalı, haklarımızın, hürriyetlerimizin bilincine varmalıyız!

Uyanmalıyız ve gücümüzü keşfetmeliyiz!
Uyanmalı ve kendi-kendimizi inşa etmeliyiz!
Biz, yâni Halk, çok güçlüyüz; ama gücümüzü bilmiyoruz!
Potansiyel gücümüzü kinetik hâle dönüştürebilmeliyiz.

Gücümüzü keşfeder ve onu potansiyel (bil-kuvve) halden kinetik (aktüel, bil-fiil) hâle tahvîl edebilirsek, o zaman, kendilerini cemiyetin, yâni Biz'in fevkinde addedenlerin, Biz'e rağmen siyâset yapanların bütün forsu sönecek, gücümüz karşısında boyun eğecek ve bizim irâdemize râm olacaklardır.

Bence, en kötü siyâset, siyâsetçiden ciddî birşey ummak ve en iyi siyâset de aydınlanmak, kendimizi ve gücümüzü keşfetmek ve onu eyleme dönüştürmek, hayâtiyet kazandırmaktır.

İşte o zaman, Halk'a söz verip de sözünün arkasında duramayanların; işte o zaman, meydanlarda başka, kapalı kapılar ardında başka konuşanların; işte o zaman, gündüz, gececik, taptâze bedenlerini çok sevdikleri Vatan toprakları uğruna o kutlu topraklara seren, her birisi bir dünyaya bedel, her birisi bir ana kuzusu şehitlerin cenâzesinde şov yapıp, akşam, “ince siyâset îcâbı” o vatan evlâtlarının kanına giren, eli kanlı, dili kanlı “kaatil başı”yı kurtarma senaryolarını sahneleyenlerin; işte o zaman, Millî İrâde'nin tecellîgâhını oligarşik hâkimiyetlerin bir enstrümanına dönüştürenlerin; işte o zaman “**Töre**” gibi kutlu, soylu, yüce, ulvî bir kavramı “**Terör**” muâdili sâbıkalı bir kavrama dönüştürüp kirletenlerin sahne-i siyâsetten silinecekleri zaman olacaktır.

★ ★ ★

Goethe, “*Dünyada en dehşet verici şey, eylem hâlindeki cehâlettir*” der.
Eylem hâlindeki cehâlete set çekilmelidir.
Bunun için de biryerlerden işe başlamak lâzım:
“**Töre**”nin izzetini ve onurunu korumak gibi!

